

VYDEJTE SE NA VÝLET S KLASÁČKEM PO STOPÁCH PRAOTCE ČECHA NA ŘÍP

STRUČNÝ POPIS VÝLETU:
Z Ctiněvsí na Říp a zase zpátky.

DÉLKA TRASY:
5 km

OBTÍŽNOST:
Středně těžký výlet pro romantiky a milovníky českých bájí a pověstí. Výlet není možné podniknout s kočárkem, kolo také příliš nedoporučujeme. Pro pejsky je ovšem ideální.

VÝCHOZÍ BOD VÝLETU:
Obec Ctiněves najdete v Ústeckém kraji, přibližně šest kilometrů jihovýchodně od Roudnice nad Labem, pod úpatím hory Říp.

PARKOVÁNÍ:
V obci Ctiněves, nejlépe u obecního úřadu nebo třeba u železniční stanice.

OTEVÍRACÍ DOBA A VSTUPNÉ:
Rotunda sv. Jiří a sv. Vojtěcha www.rotundarip.cz

WC:
V turistické chatě na Řípu.

MOŽNOST OBČERSTVENÍ:
Na vrcholu Řípu je turistická chata s občerstvením, ale kvalitní svačinka se také hodí! Tipy najdete na našem webu!

PO STOPÁCH PRAOTCE ČECHA NA ŘÍP

LEGENDA PRO RODIČE A POPIS TRASY:

Milí cestovatelé,

říká se, že každý Čech by měl alespoň jednou za život zdolat Říp. Právě odsud si podle pověsti vyhlédl zemi pro první Slované praotec Čech. Kompasy a buzoly nechte tentokrát doma. Magnetovec, který se zde hojně vyskytuje, totiž ovlivňuje funkčnost všech těchto přístrojů. Budete se muset spolehnout na naši mapu a navigaci.

Na samotný vrchol vedou 3 trasy. Společně s Klasáčkem se budeme věnovat té nejromantičtější, nejkratší, ale také nejméně pohodlné, která vede z obce Ctiněves. Pro seniory a malé děti spíše doporučíme oficiální pohodlnou cestu, na kterou se na úpatí Řípu napojíme.

Hádky a doplňovačka budou obecnějšího charakteru, aby mohli hádat všichni výletníci bez ohledu na to, kterou cestou půjdou. Nedoporučujeme procházku v dešti nebo krátce po něm, je tu jíl, a opravdu hodně to klouže, lepí, čvachtá, a hlavně místní bláto přitahuje světlé oblečení dětí a maminek. Trasu ušlapou děti od čtyř nebo pěti let, více si ji však užijou školáci vzhledem k charakteru otázek. Tak ať se vám výlet líbí!

DOPIS DĚTEM:

Ahoj, kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou vás přivede na horu Říp. Malé děti jí říkají „pupíkový kopec“ a my větší víme, že je to (vedle Blaníku a Sněžky) asi nejznámější česká hora, protože se k ní váže řada pověstí z dávných dob. Stejně jako k ostatním našim výletům jsme i k tomuto připravili originální mapu s vyznačenou trasou. Když půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly.

Připraveni? Jdeme na to!

Naše putování začíná v obci Ctiněves. Vyrážíme od místního kostelíka sv. Matouše a chytíme se červené značky, která nás povede nově vysázenou alejí z vesnice přímo směrem k Řípu. Ctiněves svůj název odvozuje podle jedné verze od jména Česta (Čestina ves), nebo také vychází ze slova čest a jeho druhého pádu cti.

Kdo dokáže, školáci, vyjmenovat všechny pády od slova čest? A kdo dokáže do těch pádů vložit Ctiněves? Těžké, co?

Ve vsi je podle pověsti mytický hrob bájného praotce Čecha, a protože ho obyvatelé ctili, pojmenovali toto místo – podle jiné verze – právě Ctiněves.

Obcí prochází červeně značená turistická stezka vedoucí z Roudnice nad Labem přes vrchol Řípu do Jevíněvsí, Mlčechvost a Kralup nad Vltavou.

Vy teď máte hlavní úkol – najít ji. Kdo ji vidí? A kdo se jí první dotkne?

Cesta od železnice směrem ke statku je lemována zatím jen nízkým stromořadím. Poznáte, jaké stromy jsou zde vysázeny?

A víte, jaká velká řeka protéká jen pár kilometrů od Řípu? Je to naše největší řeka. Podle této řeky mimochodem vede naprosto unikátní a velmi pohodlná cyklostezka z Prahy nebo Poděbrad až do Drážďan v Německu.

1. Jak se jmenuje řeka, která protéká nedalekou Roudnicí?

Jdeme po stezce stále vzhůru, až dojdeme k prvnímu stavení. Kdo uvidí lesní potůček, pramen nebo rybníček? Je tady schované všechno.

Památná hora Říp patří mezi několik nejvýznamnějších míst a symbolů naší národní historie. Vztahuje se k ní základní pověst o příchodu našich předků do země a každý pravověrný Čech by měl alespoň jednou za život na tuto horu vystoupit. Schválně se zeptejte vašich rodičů, babiček a dědečků, zda už tady byli. Vy se máte, vy už to dneska budete mít za sebou. :) Nyní vede stezka prudce vzhůru, ale je to jen pár metrů, tak to vydržte. Až najdete ten slibovaný rybníček se studánkou, ve které je prý léčivá voda, raději ji nepijte, jen si do ní třeba ponořte ruce.

Když se podíváte do dálky, uvidíte část naší země, kterou zemědělci milují. Polabská nížina je jednou z nejúrodnějších oblastí naší republiky. Teplo a úrodná půda umožňují pěstovat pšenici, ječmen, cukrovku, kukuřici, ovoce a další teplomilné plodiny. Pěstují se zde všechny tři typy zeleniny: od teplomilné, jako jsou rajčata, okurky či papriky, přes takzvanou chladuodolnou zeleninu, kam patří kedlubny, kapusta nebo třeba mrkev, až po mrazuodolnou, jako cibule, česnek či růžičková kapusta. Když se pozorně zaposloucháte, možná uslyšíte z dálky psí štěkot. Nebo možná máte psího výletníka s sebou? Pak pro vás bude odpověď na naši další otázku hračkou – je pes masožravec, býložravec nebo všežravec?

2. Jaký druh „žravce“ je pes?

Podívejte, jak nám to pochodování pěkně uteklo a už jsme na vcelku pohodlné, prašno-kamenité cestě uprostřed pole. Vede nás přímo pod horu Říp. Vidíte někdo posed? A víte, k čemu slouží? A vidíte ty šípkové keře všude kolem vás? Ochutnali jste někdy šípkový čaj?

Nyní přicházíte na rozcestí na úpatí hory a máte dvě možnosti – buď se vydat po modrých tečkách mírnou cestou doprava a obejít horu Říp až k místu, odkud vede oficiální příjemná asfaltová cesta s modrou turistickou značkou až k rotundě. Nebo můžete jít doleva na rozcestí Pod Řípem a divokou cestou do prudkého kopce po žluté značce. Cesta je kratší, hezčí, ale o to více náročná. Říp se dá také obejít po vrstevnici po červené značce právě směrem doleva. Doporučujeme na vrchol vyjít tou příjemnější cestou po vrstevnici a zpátky se vrátit divočinou po žluté, ale to je na vás. :)

My se každopádně vydáváme stezkou doprava po modrých tečkách. Za 15 minut se napojíme na lipovou alej, která přivádí cestu na Říp z města Krabčice.

Než vám povíme něco více o hoře, položíme vám jednu otázku ze *Starých pověstí českých*. První vojvoda (soudce) české země Krok měl tři dcery. Jmenovaly se Libuše, Teta a...

3. Jak se jmenovala třetí Krokova dcera?

Václav Hájek z Libočan ve své kronice píše, že po smrti praotce Čecha byla vláda nabídnuta jeho bratru Lechovi. Ten ale odmítl a za vládcu doporučil Kroka. Krok souhlasil, avšak vyslal posly, aby našli bezpečnější sídlo. Ti pak na pravém břehu Vltavy objevili skalnatý ostroh mezi hlubokými lesy. Vystavěný hrad na vysoké skále později dostal jméno Vyšehrad.

Nyní se rozhlédněte a zkuste vyjmenovat všechny stromy, které kolem sebe vidíte. Které převažují? A víte, jaký rozdíl je mezi jehličnany a listnáči? Myslíme tím hlavně opadávání... Který jehličnatý strom opadává? Vidíte ho? Jo jo, přesně kvůli němu jsme se ptali... A víte, který listnatý naopak neopadává? Jan Werich o něm napsal jednu hezkou pohádku.

Nyní přicházíme na místo, kde je asi 5 informačních tabulí a kde se naše cesta spojuje s lipovou alejí a pak společně pokračují směrem vzhůru k rotundě.

Zkuste najít tabuli, kde se píše o zvířatech a napište...

4. ... jaké zvíře se řekne latinsky *Columba palumbus*?

(Bude to asi nějaké vzácné zvíře. :))

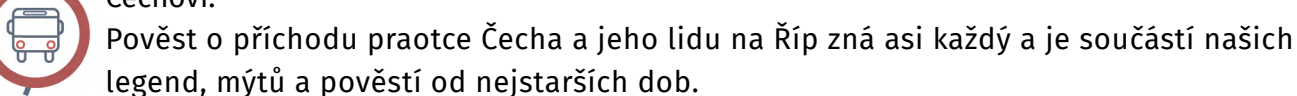
Na pastvinách, které vidíte před sebou v Polabí, můžete narazit i na jiné zvíře.

Trká a mečí. Co to je?

Koza je přezvýkavec patřící do třídy savců a řádu sudokopytníků. Živí se výhradně rostlinnou stravou. Stejně jako například kráva má čtyři žaludky (bachor, čepec, knihu a slez). Je jedním z nejdříve domestikovaných zvířat. Podle dostupných pramenů je koza chována už více jak 10 000 let, na našem území od doby bronzové. Kozy jsou chované především pro mléko nebo maso, případně kůži. Z některých druhů koz se také získává vlna (např. ze srsti kozy angorské mohér nebo z kozy kašmírské kašmír neboli pašmína). Kůže koz byla využívána pro uchovávání vody či vína, ale také na výrobu pergamenu. Z kozího mléka se vyrábí různé druhy sýrů a dalších mléčných výrobků – některé z nich mají i ocenění Regionální potravina – doporučujeme se po nich podívat a ochutnat je!

Pomalou měrou míříme k vrcholu, ale také k první vyhlídce. Tam na vás čeká další otázka.

Hora Říp se nachází v rovině dolního Polabí, ze které se vypíná do výše 460 m n. m. Ostatně jméno Říp je s největší pravděpodobností odvozené ze starogermánského slova „rip“, které znamenalo označení pro horu. Přejímání názvů od původního obyvatelstva bylo na počátku slovanského osídlování zcela běžné. Kronikář Kosmas již počátkem 12. století uvedl právě horu Říp a její okolí jako místo, kde se usadili první Slované vedení praotcem Čechem při příchodu do nové vlasti. Nová země dostala jméno po vůdci těchto Slovanů Čechovi.

 Pověst o příchodu praotce Čecha a jeho lidu na Říp zná asi každý a je součástí našich legend, mýtů a pověstí od nejstarších dob.

Vy se nyní dostáváte k první vyhlídce...

5. Jak se jmenuje vyhlídka?

Z vyhlídky jsou viditelné obce těsně pod Řípem – Rovné, Krabčice, Kostomlaty, na pravé straně je vidět Mělník, Bezděz, za dobré viditelnosti Ještěd a několikrát do roka jsou vidět Krkonoše i Sněžka.

Pokračujeme dál po pěšince.

Vidíte mechy, lišejníky a pařezy? Tady by se jistě líbilo dvěma skřítkům z pařezové chaloupky. Jak se jmenoval ten tlustší? Podobně jako jedna houba.

A kdo ví, jak poznat podle lišejníku sever a jih? A jaké i/y se v lišejníku píše?

Dnešní důstojně vyhlížející kupa – hora Říp – se zrodila dramaticky před 20 až 30 miliony let, kdy to byla divoká sopka k neutišení. Stejně jako mnoho vrcholů Českého středohoří je čedičovou vyvřelinou (tedy spíše obnaženým zbytkem sopouchu – to je takový střed sopky, všechno to žhavé, co proudí ven z podzemí) s výrazným obsahem magnetovce, který v minulosti zmátl nejednu buzolu. Pokud máte, přes naše varování, kompas nebo buzolu přece jen s sebou, vyzkoušejte to také.

Zkuste teď najít obrovské stromy – buky, jejichž kmeny a kořeny vypadají jako noha nějakého dinosaura nebo slona. Všechny jsou poškrábané vandaly. Chudáci stromy...

Ještě v 19. století byla hora prakticky holá, bez lesního porostu, jen s pokryvem původních cenných teplomilných stepních trav a květin. Koncem 19. století byla úbočí hory postupně zalesněna a tradiční pohled na horu s kapličkou na svém temeni vzal za své – stromy ji přerostly. Nám to je tedy trochu líto, protože pohled a výhled to kdysi musel být přímo božský. Jak by se to víc líbilo vám? Se stromy, nebo bez nich?

Ještě pár kroků a jsme u turistické chaty. Přečtěte si nápis na jejím štítu a...

6. ... napište poslední slovo z citátu do tajenky.

(Bez diakritiky.)

Lebku jakého zvířete vidíte nad nápisem?

Pokud máte hlad a žízeň, občerstvěte se, mají tu klasické menu rychlého občerstvení. A připravenou svačinku jste už všichni snědli?

A teď vzhůru k rotundě... Je prostá, malá, robustní, románská... česká.

Rotunda sv. Jiří, původně zasvěcená sv. Vojtěchovi, je možná nejznámější románskou památkou v Čechách. Připomíná rok 1126, kdy nechal kníže Soběslav I. na paměť vítězství v bitvě u Chlumce původní kostelík opravit a rozšířit o západní kruhovou věž.

V té době žila vaše praprapraprapraprapraprapraprababička...

Kostel, jehož zasvěcení bylo mezitím změněno na sv. Jiří, se v 17. a 18. století stal oblíbeným poutním místem.

Nebudeme vás obtěžovat tím, co rotunda je a jaké je její vnitřní uspořádání. Jen pár vět pro studijní typy – ostatní to mohou přeskočit. :)

Románská rotunda na vrcholu Řípu byla obnovena roku 1126 na věčnou paměť vítězné bitvy knížete Soběslava I. proti římskému císaři Lotharovi u Chlumce u Ústí nad Labem. Předpokládá se, že původní stavba byla bez věže a je možno ji datovat k roku 1039, kdy bylo přeneseno tělo sv. Vojtěcha do Prahy, a právě tomuto patronu země české byla tato kaple zasvěcena. Zasvěcení sv. Jiří, patronu Přemyslovců, se objevuje až počátkem 16. století.

Stavba je vybudována jako rotunda velmi přesného půdorysu s poloválcovitou apsidou a připojenou válcovitou věží. Postavena je z opracovaných opukových kvádrů a pokryta je kamennou krytinou. Svou podobou se již hlásí k pronikajícím typům podélných kostelů a uzavřela dlouhý vývoj české rotundy, se kterou se v naší architektuře setkáváme již od konce 9. století.

Vy si nyní stoupněte zády ke dveřím rotundy a zkuste před sebou napravo najít malý stromeček (lipku) s cedulkou a přečtěte si ji. Text napsal Divadelní spolek Ochoz a je opravdu milý. Našli jste?

Teď si stavbu rotundy pořádně prohlédněte. Kolik najdete hromosvodů? A kolik napočítáte okýnek? A co je na střeše rotundy?

My se ale nyní vrátíme zpět k chatě a na rozcestí se stočíme dolů z kopce. Půjdeme po červené a zároveň žluté značce... Bude to dobrodružná cesta, ale krásná!

Stojíte-li na Pražské vyhlídce a díváte-li se do kraje, jistě zahlédnete ve Ctiněvsi, odkud jste vycházeli, překrásný kostelík. Pokud jste dobře poslouchali, bude pro vás odpověď na otázku snadná. Snadná bude i pro ty, co umí číst. Odpověď je totiž před vámi na tabulce.

7. Jak se jmenuje svatý, podle kterého se jmenuje kostel?

To bylo snadné, že?

A teď už hurá z kopce dolů – snad to nebude moc klouzat!

Na Říp se každoročně vypravuje mnoho průvodů, pochodů a procesí pořádaných různými organizacemi. Každou první neděli v měsíci se tady od 15 hodin koná mše.

Na podzim pořádá klub roudnických cyklistů „Výjezd na Říp“. Cílem je vyjet co nejrychleji horu bez jediného dotyku nohou země.

A co vy? Jezdíte na kole? Nepřidáte se někdy k Roudnickým?

Šlapete teď po kamenech, a že jich tady je... Valí se kolem vás dolů do údolí. Věděli jste, že odsud pochází jeden ze základních kamenů Národního divadla? Vyzvedli ho odsud v roce 1868. Do Prahy jej doprovodilo 300 jezdců a cestu lemoval špalír družiček s košíčky plných květů. To musela být sláva a paráda...

Myslíte, že zrovna touto cestou lezl nahoru praotec Čech? A myslíte, že ho bolely nohy?

A co měl ke svačině, co myslíte?

Než se dostaneme k rozcestníku pod kopcem (tam už budete mít to nejhorší, nebo nejlepší za sebou), povíme si také něco o složení horniny. Typický zvonovitý tvar Řípu má totiž zvláštní složení. Temeno a boky hory tvoří pevný sloup třetihorního čediče, kdežto úpatí obklopuje čtvrtohorní obruba z volně nakupených čedičových balvanů, úlomků, drti a z navátých, převážně křemenných písků a vápnité spraše. Jak bylo ověřeno vrtem, mocnost obruby na úpatí hory přesahuje sedmnáct metrů. Podobnou stavbu má značná část bývalých sopek Českého středohoří.

8. Víte, jak se jmenuje nejvyšší hora Českého středohoří?

Došli jsme na rozcestí. Žlutou nyní opouštíme a pokračujeme po červené. Za 20 minut už dojdeme na místo, odkud jsme vycházeli.

Zkuste najít několik stromů s červeným pruhem. A kdo uvidí první tabulku s nápisem Chráněná přírodní památka? Které zvíře na ní vidíte? A kdo uvidí druhou, úplně stejnou tabulku?

Svým tvarem je Říp stolová hora s vrcholovou plošinou – to poznáte, když se na něj podíváte z větší dálky, třeba až pojedete z výletu domů. Jde o pozůstatek jádra třetihorní sopky, která se tyčila do výšky více než 1 km nad úroveň dnešního vrcholu. Umíte si to vůbec představit? My tedy moc ne.

A už přicházíme k poslední informační tabuli dnešního výletu. A také k vaší poslední otázce.

9. Jak se česky jmenuje fialová kytka na tabuli (Astragalus)?

Odsud už cesta uhání z kopce a dobře ji znáte. Také již znáte odpověď z doplňovačky. Zdalipak víte, co je tajenka?

Podle chytrých knih je to ohavná a strašná bájná bytost, spojení ptáka s plazem, nejčastěji bývá vyobrazena s kohoutí hlavou, na které bývá malá korunka, a s kohoutíma nohama, dvěma i více.

Doufáme, že se vám tyto potvory budou vyhýbat dnes i po celý život – ve skutečném i snovém životě.

A co říci o Řípu závěrem? Tato památná hora se stala inspirací pro mnohé umělce. Díky Řípu vytvořili některá svá díla například básníci Jan Neruda, Svatopluk Čech. Její krásu opěvovali ve svých dílech také malíři – Josef Mánes, Mikoláš Aleš nebo Max Švabinský.

Možná na ni budete vzpomínat celý život i vy. Byli bychom přešťastní, kdyby to bylo i díky našemu výletu!

REKAPITULACE OTÁZEK DO KŘÍŽOVKY:

1. Jak se jmenuje řeka, která protéká nedalekou Roudnicí?
2. Jaký druh „žravce“ je pes?
3. Jak se jmenovala třetí Krokova dcera?
4. ... jaké zvíře se řekne latinsky Columba palumbus?
5. Jak se jmenuje vyhlídka?
6. ... napište poslední slovo z citátu do tajenky.
7. Jak se jmenuje svatý, podle kterého se jmenuje kostel?
8. Víte, jak se jmenuje nejvyšší hora Českého středohoří?
9. Jak se česky jmenuje fialová kytka na tabuli (Astragalus)?

Věříme, že jste si cestu za naší tajenkou užili. Těšíme se, že vás na některém z našich Klasáčkových výletů zase někdy potkáme. Přejeme šťastný návrat domů!

Chcete se dozvědět **další zajímavosti** a informace o značkách kvality? Vše najdete na jednom místě zde:
www.akademiekvality.cz

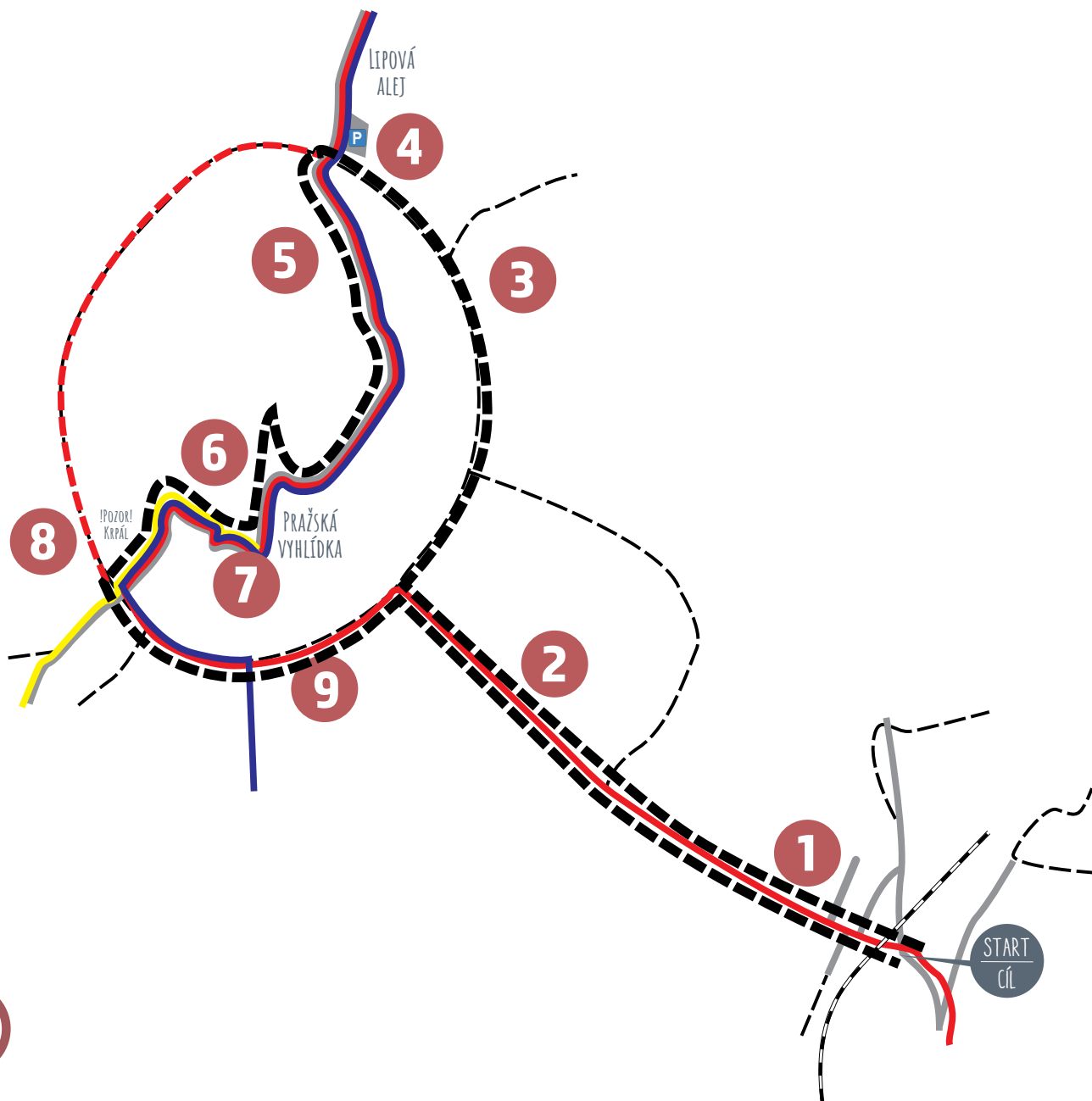

Recepty na doma i na výlety inspirované produkty značek kvality najdete zde:
www.akademiekvality.cz/recepty

Někdy je nutné zůstat doma v teple a pak se budou hodit **tipy, jak zabavit neposedné děti**. Zde najdete pracovní listy, fotonávody i další inspiraci pro malé i velké.
www.akademiekvality.cz/pospolu-u-stolu

PO STOPÁCH PRAOTCE ČECHA NA ŘÍP

PO STOPÁCH
PRAOTCE ČECHA NA ŘÍP

KŘÍŽOVKA

